

Kapitalizimi i vlerave **KULTURORE** **HISTORIKE & NATYRORE** të zonës së Mirditës

Datë	<i>Shkurt 2024</i>
Autor	<i>Albana Joxhe, Milieukontakt Shqipëri Valbona Mazreku, Milieukontakt Shqipëri</i>
Kontakt	<i>Milieukontakt Shqipëri Rr. 'Xhorxhi Martini', Pall. Teuta Konstruksion, Shk.3, Ap.8 Tiranë, Shqipëri Tel. +355 42 256 528 Info: office@milieukontakt.org Web: www.milieukontakt.org</i>
Dizajn dhe faqosje:	<i>© miaarchitects</i>

"Ky publikim u prodhua nga Milieukontakt Shqipëri, me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Milieukontakt Shqipëri dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian dhe/ose UNOPS-it.

TABELA E PËRMBAJTJES

I.	HYRJE	06
II.	KAPITULLI 1 <i>Kuptimi i Valorizimit të Trashëgimisë</i>	08
III.	KAPITULLI 2 <i>Integrimi i grupeve vulnerabël</i>	09
IV.	KAPITULLI 3 <i>Ngritja e Kapaciteteve për Zhvillim të Qëndrueshëm</i>	12
V.	KAPITULLI 4 <i>Histori suksesi</i>	15
VI.	KAPITULLI 5 <i>Mësimet e nxëna</i>	17
	<i>Sfidat</i>	17
	<i>Mësime</i>	19
VII.	KAPITULLI 6 <i>Rekomandime për projektet në të ardhmen</i>	22
VIII.	KONKLUZIONE	24

HYRJE

Mirë se vini në broshurën tonë, ku ne thellojmë dhe kapitalizojmë përvojën e së fituar nga projekti ynë “Zhvillimi i qëndrueshëm i turizmit në zonën e Mirditës nëpërmjet promovimit të trashëgimisë kulturore”, mbështetur përmes programit EU4Culture, financuar nga Bashkimi Evropian dhe zbatuar nga UNOPS në bashkëpunim me Ministrinë e Ekonomisë, Kulturës e Inovacionit.

Kjo iniciativë fokusohet në valorizimin e trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore, integrimin e grupeve vulnerabël në sektorët tradicionalë të artizanatit dhe turizmit, si dhe në ndërtimin e kapaciteteve që do të fuqizojnë individët dhe grupet vendase për përdorim të qëndrueshëm ekonomik të vendeve kulturore dhe historike.

Objekti i përgjithshëm i projektit është t'i krijojë komuniteteve mundësi socio-ekonomike dhe kulturore, si mjete për rigjallërimin dhe zhvillimin ekonomik lokal.

Synimi i projektit lidhet me rritjen e ndërgjegjësimit institucional mbi rolin që trashëgimia kulturore luan si një shtytës e zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik duke nxitur zhvillimin e modeleve gjithëpërfshirëse dhe të ndjeshme gjinore. Si dhe të edukojë dhe trajtojë banorët vendas, veçanërisht gratë dhe të rinjtë, duke krijuar një grup lokal individësh që do të jenë të përfshirë profesionalisht për të përdorur trashëgiminë kulturore në zhvillimin e tyre ekonomik.

Në broshurë do të trajtohen çështjet kryesore si (i) *identifikimi dhe valorizimi i trashëgimisë kulturore dhe natyrore në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik*; (ii) *Integrimi i grupeve vulnerabël në sektorët tradicionalë të artizanatit dhe turizmit me ndikim të thellë dhe transformues tek individët dhe komunitetet*; (iii) *Ndërtimi i kapaciteteve në ruajtjen e origjinalitetit të vlerave kulturore dhe historike*; (iv) *historitë e suksesit të jetës reale*: nga individët që gjejnë qëllime të reja në zëjet tradicionale tek komunitetet që përjetojnë rigjallërim ekonomik përmes turizmit të trashëgimisë. Padyshim sfidat dhe mësimet e nxjerra gjatë 13 muajve të zbatimit të projektit përcillen me kujdes tek lexuesi duke zgjuar interesin për të ruajtur pasurinë tonë kulturore, historike e natyrore.

Mirdita ka potencial optimal për zhvillimin e turizmit gjatë gjithë vitit. Ka kushte të përshtatshme klimatike, peizazh të bukur, sipërfaqe të madhe pyjore, kultura bujqësore dhe blegtorale. Natyra dhe arti njerëzor e kanë pajisur Mirditën me një numër të madh monumentesh natyrore, fetare dhe kulturore.

Tradita kulturore dhe etnografike e Mirditës është e larmishme dhe unike.

Valorizimi i trashëgimisë kulturore, fetare dhe natyrore, integrimi i grupeve vulnerabël në sektorët tradicionalë të artizanatit dhe të turizmit dhe ngritja e kapaciteteve do të krijojë individë dhe grupe komunitare që do të jenë agjentë të ndryshimit dhe do të përfshihen profesionalisht në zinxhirin e vlerave të kulturës dhe historisë. Kjo nxitje në zhvillimin e turizmit dhe ekonomisë lokal do të mbështesë krijimin e vendeve të punës veçanërisht për grupet vulnerabël.

Koncepti i zhvillimit të qëndrueshëm lidhet drejtpërdrejt me mjedisin, kulturën dhe zhvillimin dhe nuk mund të kuptohet si zhvillim i orientuar vetëm drejt rritjes së shifrave financiare të papajteshme me cilësinë dhe mbrojtjen e mjedisit natyror e kulturor dhe mirëqenies sociale. Pra, thelbi i zhvillimit të qëndrueshëm të Mirditës qëndron në ndjekjen harmonike të objektivave ekonomike, sociale, mjedisore dhe kulturore. Parakusht për mbrojtjen e mjedisit natyror dhe të trashëgimisë kulturore është mbrojtja, promovimi dhe menaxhimi i kujdeshëm i pasurive kulturore dhe natyrore.

KAPITULLI I

KUPTIMI I VALORIZIMIT TË TRASHËGIMISË

Në këtë pjesë, ne eksplorojmë rëndësinë e trashëgimisë kulturore, historike dhe natyrore. Mësojmë se si ruajtja dhe promovimi i këtyre thesareve jo vetëm që mund të pasurojë komunitetin, por edhe të kontribuojë në zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik.

Valorizimi i trashëgimisë është thelbësor për ruajtjen e lidhjes me të kaluarën, nxitjen e identitetit kulturor dhe mbështetjen e zhvillimit të qëndrueshëm. Balancimi i interesave ekonomike me nevojën për menaxhim të përgjegjshëm dhe të qëndrueshëm është çelësi për të siguruar që trashëgimia të ruhet dhe vlerësohet për brezat e ardhshëm.

Valorizimi i trashëgimisë është një proces i cili ka për qëllim përdorimin dhe promovimin e vlerave të trashëgimisë kulturore, natyrore, historike dhe të tjera në një mënyrë që të sjellë përfitime për shoqërinë. Kjo përfshin shpëtimin, ruajtjen, studimin, dhe përdorimin e trashëgimisë në mënyrë të qëndrueshme dhe të përfitueshme.

Disa aspekte të rëndësishëm të valorizimit të trashëgimisë përfshijnë:

Ruajtja dhe restaurimi: Konservimi dhe restaurimi i objekteve, monumenteve, apo vlerave të tjera të trashëgimisë për të siguruar që ato të mbeten të qëndrueshme dhe të kujdesen për thellësinë e tyre historike dhe kulturore.

Edukimi dhe informimi: Promovimi i njohurive mbi trashëgiminë për publikun nëpërmjet aktiviteteve edukative, ekspozitave, dhe publikimeve për të rritur vetëdijen dhe kuptimin e saj.

Turizmi kulturor: Përdorimi i trashëgimisë për të zhvilluar industrinë e turizmit, duke tërhequr vizitorë dhe duke kontribuar në zhvillimin ekonomik të një zone.

Krijimi i politikave dhe ligjeve: Zhvillimi dhe zbatimi i politikave dhe ligjeve që rregullojnë ruajtjen dhe përdorimin e trashëgimisë në mënyrë që të sigurohet mbrojtja dhe promovimi i saj.

Përdorimi inovativ: Gjetja e mënyrave inovative për përdorimin e trashëgimisë, përfshirë teknologjinë moderne dhe metodat e reja për të shpërndarë informacionin dhe për të përmirësuar përdorimin e burimeve.

Përfshirja dhe bashkëpunimi: Përfshirja e komuniteteve lokale dhe pjesëmarrja e tyre në procesin e valorizimit të trashëgimisë për të siguruar që ajo të reflektojë nevojat dhe vlerat e tyre kulturore.

Trashëgimia e natyrës: Ruajtja dhe promovimi i trashëgimisë natyrore, duke përfshirë parqet kombëtare, rezervate natyrore dhe florën e faunën enedemike

Ndërtimi i identitetit lokal: Përdorimi i trashëgimisë për të ndërtuar dhe forcuar identitetin lokal, duke pasur parasysh se ajo shpesh reflekton historinë dhe kulturën e një vendi ose një komuniteti.

KAPITULLI II

INTEGRIMI I GRUPEVE VULNERABËL

Integrimi i grupeve vulnerabël në sektorët tradicionalë të arizanatit dhe turizmit mund të ketë një ndikim të thellë dhe transformues tek individët dhe komunitetet. Kjo qasje gjithëpërfshirëse jo vetëm që ofron mundësi ekonomike, por gjithashtu nxit fuqizim, elasticitet dhe ndryshime pozitive sociale.

Këtu janë disa histori që nxjerrin në pah fuqinë transformuese të një integrimi të tillë.

FUQIZIMI I GRAVE ARTIZANE

Në një komunitet rural, si Mirdita, gratë përballen me sfida ekonomike dhe sociale. Disa prej tyre janë bërë së bashku për t'u angazhuar në punët artizanale tradicionale. Nëpërmjet programeve të zhvillimit të aftësive dhe marketimit të lehtësuar nga organizata të shoqërisë civile (pjesë e programit EU për Kulturën), këto gra gjetën mbështetje

për t'u përfshirë në evente e panairë të ndryshme, për të promovuar punimet dhe produktet e tyre. Gjithashtu këto gra do të mbështeten në vazhdimësi në proceset e prodhimit, përpunimit dhe tregtimit të produkteve artizanale dhe tradicionale të zonës, si pjesë e objektivave të zhvillimit socio-ekonomik të bashkisë Mirditë.

RUAJTJAE TRASHËGIMISË KULTURORE PËRMES GJITHËPËRFSHIRJES

Zona e Mirditës ka potenciale të pamohueshme si natyrore, kulturore e zakonore. Këto vlera që i mbart ndër shekuj lexohen si në kontekstin natyror, në trashëgimi kulturore materiale (monumente kulture, banesa, kisha etj) por edhe në atë shpirtërore (doke, zakone, valle, këngë, etj.). Nga grupi i intervistuar 60% e artizanëve (që kryejnë akoma këtë aktivitet) janë mbi moshën 50 vjeçare me një eksperiencë të gjatë në profesionin e tyre. Grup moshë nën 40 vjeç përbën 40% të gjithë artizanëve. Të gjithë të intervistuarit kishin formim profesional të mesëm.

Duke integruar kulturën dhe traditat e tyre unike në brezat e rinj jo vetëm që do gjenerojnë të ardhura, por gjithashtu do ndajnë traditat e tyre të pasura me vizitorët. Kjo përfshirje nxit një ndjenjë krenarie dhe forcon identitetin kulturor.

Ndërhyrja jonë krijoi dhe do t'ju mundësoj të rinjve dhe grave të përfshira mundësinë e të punuarit së bashku në fushën e artizanatit duke siguruar zhvillimin e mëtejshëm të sektorit dhe kalimin e trashëgimisë tek brezi i ri i artizanëve, përmirësimin e proceseve të punës, rritjen e cilësisë, diferencimin dhe promovimin në treg të produkteve përfundimtare.

TURIZMI SI NJË KATALIZATOR PËR PËRFSHIRJEN SOCIALE

Zona e Mirditës paraqet një vend ku natyra ka dhuruar peisazhe dhe bukuri të veçanta, si dhe një klimë të mrekullueshme. Në zonën e Mirditës mund të zhvillohet turizmi malor dhe në veçanti ekoturizmi, i cili praktikon ndërhyrje të buta në mjedis, agroturizmi, turizmi historiko-fetar, etnografik, si dhe turizmi që lidhet me vuajtjet gjatë regjimit komunist.

Për ta bërë sektorin e turizmit më të zhvilluar e të qëndrueshëm, komuniteti lokal u përfshi në kurse profesionale (guida turistike, qëndistari dhe veshje tradicionale, pirografi dhe punim me dru si dhe shërbime turistike) që i ndihmoi ata për të krijuar mundësi punësimi duke treguar fuqinë transformuese të turizmit gjithëpërfshirës.

RIGJALLËRIMI I EKONOMIVE RURALE

Në zonat rurale ekonomikisht të pafavorizuara, integrimi i grupeve vulnerabël në zejtarin dhe agroturizëm ka qenë i rëndësishëm në rigjallërimin e ekonomive lokale.

60% e popullsisë së Mirditës jeton në zonat rurale (Census 2011, INSTAT 2012). Nevojat e tyre qëndrojnë në mundësitë lokale të punësimit, gjenerimit të të ardhurave, zhvillimit të teknikave tradicionale të bujqësisë, së bashku me objektet turistike për të fituar akses në tregjet rajonale dhe kombëtare me synimin për t'u bërë ekonomikisht të vetë qëndrueshëm.

OJF-të dhe iniciativat lokale kanë ofruar trajnime dhe burime, që këta individë të krijojnë sipërmarrje sociale dhe të kontribuojnë në prodhimin e produkteve tradicionale.

PROMOVIMI I BARAZISË GJINORE PËRMES SIPËRMARRJES TURISTIKE

Gratë në shoqëritë konservatore që përballen me mundësi të kufizuara kanë gjetur fuqizim përmes sipërmarrjes turistike. Iniciativat që mbështesin pjesëmarrjen e grave në tregjet tradicionale të zanateve dhe duke ofruar përvoja në shtëpi i kanë lejuar ato të shfaqin aftësitë e tyre, të sfidojnë normat gjinore dhe të kontribuojnë në të ardhurat e familjeve të tyre.

Këto histori tregojnë se integrimi i grupeve vulnerabël në sektorët tradicionalë të artizanatit dhe turizmit shkon përtej përfitimeve ekonomike. Ai bëhet një katalizator për ndryshimet shoqërore, duke fuqizuar individët, duke nxitur elasticitetin dhe duke ndërtuar komunitete më të forta dhe më gjithëpërfshirëse. Ai nënvizon idenë se përfshirja kulturore dhe ekonomike mund të çojë në rezultate transformuese si për individët ashtu edhe për shoqërinë më të gjerë.

KAPITULLI III

NGRITJA E KAPACITETEVE PËR ZHVILLIM TË QËNDRUESHËM

Ky kapitull hedh dritë mbi rëndësinë e nismave për ndërtimin e kapaciteteve.

Ndërtimi i kapaciteteve luan një rol vendimtar në krijimin e një grupi lokal individësh dhe grupesh të aftë, duke kontribuar si në rritjen ekonomike ashtu edhe në ruajtjen e origjinalitetit të vlerave kulturore dhe historike. Projekti ka trajnuar rreth 109 gra dhe të rinj në fushat e punëve artizanale të dorës, punime druri, shërbime turistike dhe guida natyrore.

Ja se si nismat e ndërtimit të kapaciteteve mund të arrijnë këto objektiva të dyfishta:

ZHVILLIMI I AFTËSIVE PËR RUAJTJEN E TRASHËGIMISË

PROGRAMET E TRAJNIMIT:

Iniciativat për ngritjen e kapaciteteve mund të përfshijnë programe trajnimi për komunitetet lokale në teknikat e ruajtjes dhe restaurimit së trashëgimisë.

Kjo i pajis individët me aftësitë e nevojshme për të ruajtur dhe mbrojtur vlerat kulturore dhe historike, duke siguruar që ato të mbeten autentike me kalimin e kohës

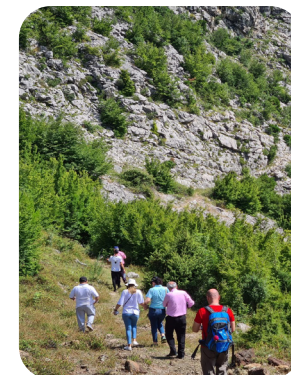
RIVITALIZIMI I MJESHTRËSISË TRADICIONALE

Praktikat: Ngritja e kapaciteteve mund të përfshijë programe praktike nga mjeshtrit tradicionalë, duke përcjellë aftësitë dhe njohuritë tradicionale tek brezat e rinj. Kjo jo vetëm që ruan trashëgiminë kulturore, por gjithashtu siguron origjinalitetin e vazhdueshëm të zanateve të përdorura në zonë.

MENAXHIMI I TURIZMIT TË TRASHËGIMISË

Guidë: Ngritja e kapaciteteve në sektorin e turizmit mund të fokusohet në trajnimin e udhërrëfyesve vendas. Këta individë mund të ofrojnë guida që gërshetojnë kulturën me historinë dhe natyrën, duke rritur përvojën e vizitorëve e ruajtur origjinalitetin. Guidat dhe strukturat akomoduese krijojnë një grup individësh lokal që përdorin turizmin e qëndrueshëm për zhvillimin e tyre ekonomik.

ANGAZHIMI DHE SOCIALIZIMI NË KOMUNITETE TË VOGLA

Panaire: Socializimi dhe fuqizimi i komuniteteve të grave siguron që ata të marrin pjesë aktive në planifikimin dhe menaxhimin e aktiviteteve kulturore dhe promovuese. Kjo përfshirje ndihmon në drejtësinë gjinore dhe sociale duke nxitur një ndjenjë krenarie tek gratë.

FUSHATAT E NDËRGJEGJËSIMIT PUBLIK

Aftësitë e komunikimit: Ndërtimi i kapaciteteve të komuniteteve lokale për të komunikuar në mënyrë efektive rëndësinë e vlerave kulturore dhe historike te vizitorët ndihmon në rritjen e ndërgjegjësimit për rëndësinë e ruajtjes. Kjo, nga ana tjetër, nxit një ndjenjë përgjegjësie si tek vendasit ashtu edhe tek turistët.

PËRMBLEDHJE

Iniciativat për ngritjen e kapaciteteve jo vetëm që krijojnë një fuqi punëtore të aftë vendase, por gjithashtu fuqizojnë komunitetet për të marrë pjesë aktive në ruajtjen dhe promovimin e vlerave të tyre kulturore dhe historike. Duke nxitur rritjen ekonomike nëpërmjet praktikave të qëndrueshme, këto iniciativa kontribuojnë në origjinalitetin dhe vitalitetin afatgjatë të këtyre aseteve të vlefshme.

KAPITULLI IV HISTORI SUKSESI

Vlerësoni historitë e suksesit të jetës reale: nga individët që gjejnë qëllime të reja në zejet tradicionale tek komunitetet që përjetojnë rigjallërim ekonomik përmes turizmit të trashëgimisë.

Sigurisht, historitë e suksesit të jetës reale nxjerrin në pah përfitimet e prekshme dhe transformuese të pëdo me ndryrpjekjeve të fokusuara në zanatet tradicionale dhe turizmin e trashëgimisë.

Këtu janë disa shembuj frymëzues në zonën e Mirditës:

Kapitalizimi i vlerave kulturore, historike dhe natyrore të zonës së Mirditës

FUQIZIMI I ARTIZANËVE NË MIRDITË:

Në Mirditë, një grup grash kanë transformuar jetën e tyre përmes thurjes tradicionale. Me mbështetjen e OJF-ve që ofrojnë trajnime dhe akses në treg, këto gra janë bërë artizane të afta. Ato kanë ditur të nxjerrin në pah karakteristikat unike të krahinës dhe të shesin punimet e tyre në mbarë Shqipërinë dhe jashtë saj, duke e fuqizuar veten ekonomikisht dhe duke ruajtur traditën e pasur të qëndisjes dhe thurjes

*Të përcjellim në brezat e ri artizanatin do të thotë se jemi në rrugën e duhur!
Është arti më i bukur që duhet trashëguar dhe vlerësuar nga të gjithë!
Ishte kënaqësi të punoja me vajzat e reja Mirditore.*

Adelina Perleka

TURIZMI I QËNDRUESHËM NË MIRDITË

Mirdita ka përqaftuar një qasje unike ndaj turizmit që i jep përparësi qëndrueshmërisë dhe ruajtjes kulturore. Zona ka profil ekonomik kryesisht bujqësor dhe blegtoral, ndërkohë që vreshtaria po kthehet në një aktivitet mjaft të përhapur, duke krijuar kushte shumë të mira për zhvillimin e agrobiznesit e agro-turizmit.

BASHKIA E MIRDITËS nëpërmjet InfoKulla promovon vlerat kulturore, historike dhe natyrore të zonës.

RIGJALLËRIMI I KOMUNITETIT MIRDITOR

Në Mirditë, janë bërë përpjekje për të rigjallëruar pikat historike nëpërmjet një kombinimi të mjeshtërisë tradicionale dhe turizmit. Artizanët në Mirditë, të mbështetur nga programet e trajnimit dhe lidhjet e tregut, kanë parë kërkesë në rritje për produktet e tyre. Turistët, nga ana tjetër, përjetojnë autenticitetin e kulturës mirditore përmes ndërveprimeve me zejtarët e aftë.

Kapitalizimi i vlerave kulturore, historike dhe natyrore të zonës së Mirditës

RUAJTJA E ZANATEVE NË MIRDITË

Komunitetet specifike në Mirditë të tilla si artizanet, drupunuesit, kanë përjetuar një ringjallje në zejet e tyre tradicionale.

Milieukontakti ofroi trajnime për praktikat e qëndrueshme të qepjes, qëndismave, punimi me dru dhe aftësitë e biznesit. Si rezultat, këto komunitete janë në gjendje të tregtojnë produktet e tyre, duke kontribuar si në ruajtjen e kulturës ashtu edhe në rritjen ekonomike.

TURIZMI I UDHËHEQUR NGA KOMUNITETI NË MIRDITË

Në Mirditë, nismat turistike të udhëhequra nga komuniteti do të fuqizojnë zonat rurale. Nëpërmjet trajnimit për guidë turistike vendasit që u aftësuan do të marrin pjesë aktivisht në drejtimin dhe pritjen e turistëve, nën organizimin edhe të InfoKullës. Ky model do të diversifikojë burimet e të ardhurave dhe ruajë kulturën unike të zonës.

KAPITULLI V

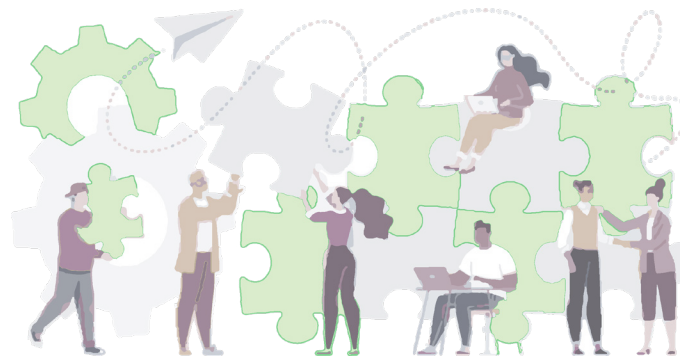
MËSIMET E NXËNA DHE SFIDAT

Reflektimi mbi sfidat e hasura, mësimet e nxjerra gjatë gjithë projektit, bashkëpunimi i vazhdueshëm me pushtetin lokal, OJF, është thelbësor për përsosjen e iniciativave të ardhshme dhe sigurimin e suksesit të vazhdueshëm në vlerësimin e trashëgimisë dhe zhvillimin e komunitetit.

SFIDAT

Angazhimi dhe fuqizimi i komunitetit

Arritja e angazhimit dhe fuqizimit të vërtetë të komunitetit kërkon ndërtimin e besimit dhe kuptimin e nevojave lokale. Dështimi për të përfshirë komunitetet në proceset vendimmarrëse mund të rezultojë në rezistencë ose mosinteresim, duke penguar suksesin e nismës. Qasja jonë ishte transparenca dhe komunikimi përmes mediave sociale të organizatës dhe bashkisë, takime me grupe të ndryshme të interesit.

Autoritetet vendore mbajnë një qëndrim bashkëpunues ndaj aktiviteteve të projektit.

Për çdo aktivitet kemi komunikuar me koordinatoren e caktuar nga bashkia, por kemi bërë pjesë të grupit të punës edhe stafin e drejtorive të ndryshme. Kjo na mundësoi të merrnim informacion dhe të takoheshim me grupe të ndryshme.

Frekuentim i lartë, motivim, interes për formimin profesional dhe sipërmarrjen

Sezoni veror e vështirësoi pjesëmarrjen e të rinjve në kurse. Megjithatë, projekti ia arriti qëllimit duke tejkaluar numrin e grave dhe të rinjve. Gjatë kursit të guidave të natyrës ka pasur edhe pjesëmarrjen e pleqve, gjë që shpreh interesin e lartë, por edhe vështirësinë e lëvizjes në natyrë në ato zona me reliev të fortë.

Angazhimi i të rinjve është thelbësor për vlerësimin e vazhdueshëm të trashëgimisë kulturore.

Përfshirja e tyre ndihmon në përcjelljen e njohurive kulturore te brezi i ardhshëm, duke siguruar jetëgjatësinë e përpjekjeve për ruajtjen e trashëgimisë. Një problematikë ishte angazhimi i ulet i të rinjve në të gjitha kurset, jo për mungesë dëshire por për pamundësi për të qenë të pranishëm në Mirditë.

MËSIMET

VENDIMMARRJA GJITHËPËRFSHIRËSE

Përfshini të gjitha palët e interesuara në proceset e vendimmarrjes. Përfshirja nxit një ndjenjë pronësie midis komuniteteve lokale dhe siguron që të merren parasysh perspektiva të ndryshme.

Anëtarët e komunitetit lokal shërbejnë si zemra e projektit, duke shkëmbyer njohuri të paçmueshme dhe duke siguruar që iniciativat të përputhen me vlerat e tyre kulturore dhe nevojat ekonomike. Artizanët dhe zejtarët kontribuojnë duke ruajtur aftësitë tradicionale dhe duke përfituar nga mundësitë e të ardhurave. Edukatorët dhe historianët luajnë një rol në edukimin e vendasve dhe vizitorëve për rëndësinë kulturore të zonës.

Operatorët turistikë sigurojnë përvoja të përgjegjshme dhe autentike, ndërsa të rinjtë dhe studentët garantojnë transferimin e njohurive kulturore midis brezave.

Përfaqësuesit e qeverisë, OJQ-të dhe vizitorët të gjithë kontribuojnë në suksesin e projektit, qoftë duke ofruar burime, ekspertizë ose angazhim të respektueshëm. Përfshirja efektive e këtyre pjesëmarrësve

rrit ndikimin e projektit dhe promovon një qasje holistike dhe të qëndrueshme ndaj zhvillimit.

STRATEGJITË EFEKTIVE TË KOMUNIKIMIT

Zhvilloni strategji komunikimi të qarta dhe të ndjeshme nga ana kulturore. Përkthejeni informacionin e projektit në gjuhë të thjeshtë, përdorni mjete ndihmëse vizuale dhe krijoni kanale të rregullta komunikimi për të kapërcyer boshllëqet dhe për të nxitur mirëkuptimin.

BARRIERAT E KOMUNIKIMIT

Komunikimi efektiv është thelbësor, por barrierat gjuhësore, dallimet kulturore dhe nivelet e ndryshme të edukimit ndërmjet palëve të interesuara mund të pengojnë kuptimin e qartë. Keq komunikimi mund të çojë në keqkuptime dhe vonesa në ekzekutimin e projektit.

NGRITJA E KAPACITETEVE PËR QËNDRUESHMËRI

Jepni përparësi ndërtimit të kapaciteteve në nivel komuniteti, me aftësi dhe njohuri të nevojshme për menaxhimin e qëndrueshëm të trashëgimisë, duke reduktuar varësinë nga mbështetja e jashtme në afat të gjatë.

Regjistrimi i 109 grave rurale dhe të rinjve të papunë në kurset profesionale tregoi interesin e tyre të madh për të mësuar më shumë për zanatet tradicionale të harruara ndër vite, gatishmërinë e tyre për t'u angazhuar në projekt dhe nismën e tyre për fillimin e sipërmarrjeve të reja për fuqizimin ekonomik të familjeve të tyre.

Në fund të kurseve, përmes intervistave me bashkëmohatarët dhe diskutimeve individuale, është vërejtur se studentët, veçanërisht gratë, kanë zhvilluar një ndjenjë të mirë bashkëpunimi duke treguar se grupi ka më shumë forcë sesa një individ i vetëm.

MENAXHIMI PËRSHTATËS I PROJEKTIT

Përvetësoni një qasje adaptive të menaxhimit të projektit. Fleksibiliteti në përgjigje të rrethanave në ndryshim, të tilla si ndryshimet politike ose sfidat e paparashikuara, është thelbësor për qëndrueshmërinë e projektit.

EDUKIMI DHE NDËRGJEGJËSIMI I KOMUNITETIT

Jepini përparësi programeve të edukimit dhe ndërgjegjësimit të komunitetit. Kur komunitetet e kuptojnë vlerën e ruajtjes së trashëgimisë, ata kanë më shumë gjasa të marrin pjesë aktive dhe të mbrojnë asetet e tyre kulturore.

MONITORIMI DHE VLERËSIMI I RREGULLT

Zbatimi i mekanizmave të rregullt të monitorimit dhe vlerësimit në kohë reale mundëson përshtatje dhe siguron që aktivitetet të qëndrojnë në rrugën e duhur drejt qëllimeve të synuara.

PARTNERITETI DHE BASHKËPUNIMI

Përcaktoni qartë rolet, përgjegjësitë dhe pritshmëritë në partneritet. Zhvilloni partneritete me OJQ-të dhe palët e tjera të interesuara për të thjeshtuar proceset e vendimmarrjes dhe shpërndarjen e burimeve.

KAPITULLI VI

REKOMANDIME PËR PROJEKTET NË TË ARDHMEN

Bazuar në udhëtimin tonë, ky seksion ofron rekomandime për projektet e ardhshme që synojnë të përfitojnë nga përvojat e trashëgimisë. Mësoni për strategjitë efektive, praktikatat më të mira dhe konsideratat kryesore për iniciativa të qëndrueshme dhe me ndikim.

HARTËZIMI DHE ANGAZHIMI I PALËVE TË INTERESIT

Hartëzimi i plotë i palëve të interesuara për të identifikuar të gjitha aktorët në arte, artizanat dhe shërbime turistike, krijon mundësi për të identifikuar profesionistët vendas. Angazhoni palët e interesuara në fillim të projektit për të siguruar që perspektivat e tyre merren parasysh dhe ndërtoni partneritete bazuar në qëllimet dhe interesat e përbashkëta.

INICIATIVAT E UDHËHEQURA NGA KOMUNITETI

Jepni përparësi nismave të udhëhequra nga komuniteti. Fuqizimi i komuniteteve lokale për të marrë një rol aktiv në vendimmarrje, planifikim dhe zbatim. Kjo qasje rrit qëndrueshmërinë, pasi komunitetet bëhen kujdestarë të trashëgimisë së tyre.

PROGRAMET E ARSIMIT GJITHËPËRFSHIRËS

Zhvillimi i programeve arsimore gjithëpërfshirëse që nxjerrin në pah rëndësinë kulturore, historike dhe mjedisore të zonës. Gjithashtu realizimi i kurseve profesionale si orë ekstrakurrikulare në shkolla. Kjo do të sjell aftësimin e të rinjve në disa artizanate që janë tipike dhe promovojnë zonën e Mirditës.

INTEGRIMI I TEKNOLOGJISË PËR RUAJTJE

Integrimi i teknologjisë për ruajtjen dixhitale. Eksploroni skanimin 3D, realitetin virtual dhe mjete të tjera dixhitale për të dokumentuar dhe ruajtur vendet e trashëgimisë pa kompromentuar vërtetësinë e tyre. Kjo gjithashtu mundëson akses më të gjerë dhe shtrirje arsimore.

DIVERSIFIKIMI I BURIMEVE TË TË ARDHURAVE

Nxitja e zhvillimit të burimeve të të ardhurave të diversifikuara për komunitetet lokale. Kjo mund të përfshijë mbështetjen e artizanëve vendas në shitjen e produkteve të tyre, krijimin e ndërmarrjeve turistike me bazë në komunitet ose krijimin e përvojave unike kulturore për vizitorët.

PARTNERITETET PUBLIK-PRIVAT

Eksploroni partneritetet publike-private për zhvillim të qëndrueshëm. Bashkëpunoni me biznese dhe sipërmarrje private që përputhen me qëllimet e projektit, duke sjellë ekspertizë, burime dhe perspektiva shtesë.

PËRFITIMET AFATGJATA TË KOMUNITETIT

Jepni përparësi nismave që ofrojnë përfitime afatgjata për komunitetet lokale. Kjo mund të përfshijë krijimin e vendeve të punës, përmirësimin e infrastrukturës, mundësitë arsimore dhe përmirësimin e cilësisë së jetës, duke siguruar mbështetje të qëndrueshme të komunitetit për projektet e trashëgimisë.

VI.IX SHPËRNDARJA E BURIMEVE

Burimet e kufizuara financiare dhe njerëzore mund të paraqesin sfida të rëndësishme. OJQ-të shpesh operojnë me buxhete të kufizuara dhe koordinimi i përpjekjeve me aktorë të ndryshëm mund të kërkojë burime shtesë. Kjo mund të ndikojë në shkallën dhe efektivitetin e nismave për vlerësimin e trashëgimisë.

SHQETËSIMET E QËNDRUESHMËRISË

Sigurimi i qëndrueshmërisë afatgjatë të projekteve është një sfidë e zakonshme. Varësia nga burimet e jashtme të financimit dhe mungesa e një strategjie të qartë për qëndrueshmërinë pas projektit mund të rrezikojnë ndikimin e përpjekjeve për ruajtjen e trashëgimisë.

KONKLUZIONE

Ndërsa përfundojmë këtë broshurë, ju ftojme të imagjinoni një të ardhme ku trashëgimia kulturore, historike dhe natyrore jo vetëm që ruhet, por lulëzon si një forcë lëvizëse për zhvillimin ekonomik. Përvoja e fituar nga projekti ynë në bashkinë Mirditë shërben si një plan për krijimin e ndryshimeve pozitive të qëndrueshme në komunitete në mbarë Shqipërinë.

Faleminderit që na u bashkuat në këtë rrugëtim drejt zhvillimit të qëndrueshëm përmes kapitalizimit të përvojave të trashëgimisë. Së bashku, ne mund të ndërtojmë një trashëgimi që ruan pasurinë tonë kulturore duke nxitur rritjen ekonomike dhe gjithëpërfshirjen.

PRODUKTET E KRIJUARA PËRGJATË ZBATIMIT TË PROJEKTIT:

Hartëzimi i vlerave kulturore dhe natyrore të zonës së Mirditës

Pastrimi dhe ri-markimi i 4 shtigjeve aktuale në zonën e Mirditës

Vendosja e tabelave orientuese me informacion mbi kulturën, historinë dhe traditën në 4 shtigjet e zonës së Mirditës

Organizimi i panairit për promovimin e artizanëve dhe bizneset lokale

Modul mbi qendistarinë dhe veshje tradicionale

Modul mbi punimin me dru dhe pirografi

Modul mbi Guidat turistike

Modul mbi Shërbimet turistike

Kapitalizimi i vlerave kulturore, historike dhe natyrore të zonës së Mirditës

